סקירה כללית

יש הרבה מקרים בש"ס שמופיע "הכל חייבין ב...כהנים לויים וישראלים" (כולל במשנתנו לגבי "מעריכין").

שאילה: מדוע מפרט" כהנים לויים וישראלים"? מה החידוש?

התשובות בטבלה למטה.

פירוט

הכל חייבין ב... כהנים לויים וישראלים	אצל מי הוא החידוש	מה החידוש? למה הייתי חושב אחרת?	מדוע אמנם חייבים?
סוכה	כהנים	כיון שצריכים "כעין תדורו" איש ואשתו, וכהנים הרי עסוקים בעבודת קרבנות החג בנפרד מנשיהם, לכן אינו שייך להם	אמנם ביום פטורים מסוכה אבל בלילה חייבים כיון שאז אינם עסוקים בעבודה ויכולים להיות אז עם נשיהם [1]
ציצית	כהנים	בציצית הותר שעטנז (משמעות שאחרת היה אסור) , וכהנים הרי הותר להם שעטנז במקרה אחר (באבנט של בגדי כהונה)	שלא בשעת עבודה גם האבנט אסור
תפילין	כהנים	כיון שפטורים/אסורים בתפילין של יד (כיון שחציצה דין בגד לעור) , גם משל ראש יפטרו [2]	חייבים בשל ראש – תפילין ראש ↔ יד אינם מעכבים אהדדי
תקיעת שופר	כהנים	**הו"א:** "יום תרועה" וכהנם הרי ישנם בתקיעות גם בשאר ימות השנה (על קרבנות) **פירכא:** שונה – הרי בשאר ימות השנה בחצוצרות – לא בשופרות **מסקנא:** ביובל יש תקיעה בשופר כמו בראש השנה, והרי כהנים אינם במצות יובל (לגבי השמטת קרקע), וכל שאינו ביובל אינו בראש השנה	אמנם חייבים בחלק ממצוות יובל (השמטת ככספים ושילוח עבדים)
מקרא מגילה	(כהנים, לוים, וישראלים)	שחייבים ליבטל מעבודתם בבית המקדש (כהנים בעבדתם, לויים בדוכנם, וישראל במעמדם) כדי לשמוע מקרא מגילה	
זימון (היינו ברכת המזון)	כהנים	באכילת קדשים שאוכלים לכפרה - לא כדי לשבוע ("ואכלו אותם אשר יכופר בהם") לא יחויבו בברכת המזון ("ואכלת ושבעת וברכת")	במציאות אכן שבעים
מצטרפין לזימון	כהנים	באכילת קדשים שישראלים אינם יכולים לאכול מהם	הפוך – כהן לאכול מאוכל הישראל – יכול
מעריכין (במשנתנו)	כהנים	**הו"א-1:** לפי בן בוכרי [3] שכהנים פטורים מלתת שקל – הרי כתיב "וכל ערכך יהיה בשקל הקדש" – נדרוש רק מי שישנו בשקל ישנו בערכין **פירכא:** יש דרשה אחרת מפסוק זה: שמינימום לערכין של עני הוא שקל אחד **הו"א-2:** "ופדויו מבן חודש תפדה בערכך" – כל שאינו בפדיון הבן (כהנים) אינו בערכין **פירכא:** יש פסוק דומה ואין דורשים ככה שם: ואת אשמו יביא...בערכך" – ואין דורשים שמי שאינו בערכים (טומטום ואנדרוגינוס) אינו באיל האשם **מסקנא:** "והעמידו לפני הכהן" – הייתי דורש: ולא כהן לפני כהן	

[1] בדומה להולכי דרכים שפטורים ביום (כשהולכים), וחייבים בלילה (כשאינם הולכים)

[2] אין בעית חציצה בתפילין של ראש שהרי נכנס בין ציץ למצנפת

[3] הסוגיא גולשת למחלקת בן בוכרא ורבן יוחנן בן זכאי לא נכנס לזה

סקירה כללית

מורכב!

כנ"ל, המילה "נערכין" שבמשנתנו באה לרבות מנוול ומוכה שחין.

בטבלה הראשונה נציג ברייתא הכוללת את הדרשה המשמשת מקור לדין הנ"ל, לצד מספר דרשות ודינים נוספים. רובם עוסקים בדיני ערכין, מלבד דין אחד העוסק בנדר, והוא דין דמי טומטום ואנדרוגינוס. הקטע בברייתא המתייחס ל**מנוול ומוכה שחין**, וכן הקטע העוסק ב**דמי טומטום ואנדרוגינוס**, מסומנים **במסגרת עבה**.

לאחר מכן נציג **בטבלה השנייה** חלוקה מדורגת של סוגי ההקדשות, מן הכלל אל הפרט. בסופה של כל חלוקה, לאחר שסוג ההקדשה הוגדר במלואו, יובא דינו: האם הקדושה חלה על הגוף כולו או על איבר אחד בלבד, והאם חלה עליו קדושת הגוף או קדושת דמים. במסגרת חלוקה זו יוצגו גם המקרים והדינים הנוגעים ל**טומטום ואנדרוגינוס**. מסלול החלוקה המוביל למקרה זה, יחד עם הדין "נידון בכבודו", מסומן במסגרת עבה.

הגדרות מונחים

"נידון בכבודו" – היינו שאם נדר/הערך באבר שהנשמה תלויה בה (**בלבד**) – נידון כאילו נדר/הערך **בכולו**

רקע

למדנו בסוגיא הראשונה במסכתנו:

"הכל ..."	בא לרבות	מנלן/טעם	מדוע הייתי חושב אחרת
נערכין (במשנתנו)	מנוול ומוכה שחין	"נדר בערכך **נפשות**" – ריבוי	"**נדר בערכך** נפשות" – מקיש ערכין לנדר – כמו שאינו בנדר (כיון שאין לו שווי) כמו"כ אינו בערכין

פסוק

① ...איש כי יפלא נדר **בערכך** **נפשות** לה'

② ואם מך הוא מערכך **והעמידו** לפני הכהן **והעריך** אותו הכהן על פי אשר תשיג יד הנדר יעריכנו הכהן

③ **והיה ערכך** **הזכר** ...**ואם נקבה היא**...

פסוקים		דרשה: לרבות/למעט	אחרת היינו דורשים...
בערכך	ב**ערכ**ך	לרבות: ערך "סתם" ("ערך עלי") [1]	
	בערכ**ך**	**למעט**: (ערך כולו הוא נותן ו)**אינו נותן ערך אבריו** (היינו באבר **שאין** הנשמה תלויה בה – בגלל הדרשה הבאה למטה)	
נפשות (5 דרשות שונות)	① **נפש**ות	לרבות: אבר שהנשמה תלויה בה	
	(② נפש**ות**	**הו"א**: למעט ערך המת **מסקנא**: אין צורך לזה כי הדרשה למטה למעט גוסס, ממעטת גם מת	
	③ נפש**ות**	**הו"א**: לרבות: אם העריך אנשים רבים (יותר מאחד) **מסקנא**: ①, ③, ④ כולם שווים ונלמדים מ**נפש**ות	
	④ נפש**ות**	**הו"א**: לרבות: אשה שמעריכה **מסקנא**: ①, ③, ④ כולם שווים ונלמדים מ**נפש**ות	
	⑤ נפש**ות**	לרבות: מנוול ומוכה שחין	שלא תדרש "**נדר בערכך** נפשות" – מקיש ערכין לנדר – כמו שאינו בנדר (כיון שאין לו שווי) כמו"כ אינו בערכין
והעמידו והעריך		למעט (גם) גוסס – כל שאינו בהעמדה, אינו בהערכה	
והיה ערכך		לרבות טומטום ואנדרוגינוס **לדמים**[2] **–** שנידון בכבודו [3] - אך רק בנדר הדמים לקדשי בדק הבית (שדומה לערכין) – ולא לקדשי מזבח[4] (שאינו דומה לערכין)	שלא תדרש: "נדר בערכך נפשות" – מקיש נדר לערכין – רק מי ששייך (גם) לערכין נידון בכבודו
הזכר ... ואם נקבה היא		רק זכר ודאי או נקבה – למעט טומטום ואנדרוגינוס	

[1] מחלקת מה **דינו** של "ערך סתם" (בטוח שהוא מינימום כי "תפשת מרובה לא תפשת") – המחלקת **איזה** מינימום:

- כמינימום ערך (לאינו עני) – 3 שקל
- כמינימום בהישג יד – 1 שקל

[2] ע"כ לדמים ולא לערכין בגלל הדרשה הבאה למטה

[3] שהרי אין צריכים דרשה עבור המקרה הרגיל – שנדר דמי **כולו** – שהרי אדם יכול לנדור דמים של כל מיני דברים (אלא שהחידוש הוא שנידון בכבודו)

סוג הקדשה / דין:				**כמה** קדוש: כולו / אבר בלבד	**סוג** קדושה: קרבן / דמים **לקנות** קרבן / בדק הבית
קדושת הגוף (בבהמה ובראויה לקבן)	כולו			כולו	קרבן
	אבר	שהנשמה תלויה בה ("כבודו")		לכו"ע: כולו	קרבן
		שאין הנשמה תלויה בה		רבי יוסי ור"ש: כולו	קרבן
				ר"מ ור"י: אבר בלבד	דמים לקנות קרבן
קדושת דמים	כולו	בבהמה הראויה לקרבן (ותם)		כולו	קרבן
		באינה ראויה לקרבן		כולו	בדק הבית
	אבר	שהנשמה תלויה בה ("כבודו")	**בערכין**	כולו ("נידון בכבודו")	בדק הבית
			בדמי בדק הבית (שדומה לערכין) הערה: במי ש**שייך** בו ערכין (אנשים רגילים) וגם במי ש**אין** שייך בו ערכין (כמו [בהמה בעלת מום או] **טומטום ואנדרוגינוס**)	כולו ("נידון בכבודו")	בדק הבית
			בדמי קרבן (שאינו דומה לערכין) בראויה לקרבן (כולל שאינו בעל מום)	קיימת שאילה האם כולה ...	... וא"כ קרבן
			באינה ראויה לקרבן כגון בעל מום (או תאדם)	אבר בלבד	דמים לקנות קרבן
		שאין הנשמה תלויה בה		אבר בלבד	בדק הבית